

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 1 juni – 10:30 uur d.d. 2 juni

5.1.2e

Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Ex-coronapatiënten die klachten houden 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Nederlanders die zich willen laten testen OV-reizigers Demonstranten op de Dam 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Medici Virologen Ondernemers

Samenvatting

- '1 juni' was geen moment saai. Versoepelingen waren te volgen via livestreams en 'trending topics' wisselden elkaar in hoog tempo af. Men nam het nieuwe testbeleid op de proef, terrassen werden feestelijk geopend, een polonaise in het Brabantse Esbeek bracht Brabant te schande en een grote demonstratie op de Dam verbijsterde medici, virologen, ondernemers en politici.
- Nederlanders maken direct gretig gebruik van het nieuwe testnummer. Dat gaat gepaard met de nodige opstartproblemen. Via social media wordt geklaagd over lange wachttijden en telefoongesprekken waar men 'uit wordt gegooid'. De piek ligt rond 8 uur 's ochtends en gedurende de middag lijken zich steeds minder problemen voor te doen.
- Tot ver in de middag was sprake van een goede sfeer in het land, 'gezellig' zelfs. "Het lijkt wel een feestdag", zegt iemand in de camera van RTL. Zoals we gewend zijn van andere feestdagen doen media verslag van de vroege vogels; de eerste treinreizigers met mondkapjes en vrolijke terrasbezoekers. Vanuit het hele land komen foto's van ruim ingerichte terrassen en vers getapte biertjes. 'Nederland slaagt voor versoepelingstest' kopt AD.
- Later op de middag lijkt die sfeer om te slaan. #Brabant en #Amsterdam zijn urenlang 'trending' door een video van een polonaise in een Brabants café en later de beelden van de demonstratie op de Dam, waar het aantal deelnemers snel toeneemt. Dat is ook terug te zien in de mediaberichtgeving; Waar NU.nl het eerder over honderden demonstranten had, spreken De Telegraaf en AD even later over een 'bomvol' plein. Hoewel om de Brabantse polonaise (ook) nog gelachen kon worden, wordt de demonstratie veel ernstiger beoordeeld. Na afloop stromen de reacties van Kamerleden binnen, gevolgd door een verklaring van minister Grapperhaus en een optreden van burgemeester Femke Halsema in Op1.
- Naast verbijstering worden ook zorgen geuit over de gezondheidsrisico's van de demonstratie. Onder meer VVD-Kamerlid Klaas Dijkhoff en burgemeester van Haarlemmermeer, Marianne Schuurmans, roepen de demonstranten op om uit voorzorg twee weken in quarantaine te gaan.
- Verder valt op hoe een directe vergelijking wordt getrokken tussen de betogers en 'zij die zich netjes aan de regels hebben gehouden' (zoals de horecaondernemers). Zo plaatst De Telegraaf een foto van een 1,5-meterterras naast de foto van de demonstratie, met het bijschrift: "Groter kan het contrast niet. Terwijl op de bomvolle Dam een menigte demonstranten groen licht krijgt [...] ontsmet een ober een stoel, op een zorgvuldig volgens de regels ingericht terras..." "Zo kunnen de voetbalwedstrijden ook wel weer doorgaan", reageert een veiligheidsmedewerker van de Bijenkorf op de Dam tegenover diezelfde krant.
- De aandacht voor het verloop van deze Tweede Pinksterdag is zo groot dat nieuws over drie nertsenhouderijen waar nertsen zijn besmet, nauwelijks aandacht krijgt. Ook in de ochtendkranten van vandaag zijn de nertsen naar de achtergrond gedrukt.
- Het zou een internationale doorbraak kunnen zijn in de coronacrisis: het onderzoek naar vitamine K waar artsen en onderzoekers in het CWZ-ziekenhuis in Nijmegen mee bezig zijn. Dat meldt Omroep Gelderland. Ze ontdekten dat coronapatiënten die zeer ernstig ziek worden of overlijden heel weinig vitamine K in hun bloed hebben. En dat precies die vitamine een belangrijke rol speelt bij het beschermen van de longen. Extra vitamine K zou mogelijk zeer ernstig ziek worden door het coronavirus kunnen voorkomen.
- Uitzenders in de zorg zoeken tienduizenden nieuwe zorgmedewerkers die nodig zijn. GGD's verwachten een grote toestroom van mensen die zich vanaf deze week bij klachten kunnen laten testen op corona. Volgens Enrike Rutten, directeur bij zorguitzendbureau HappyNurse, zijn er in de hele zorgsector tot 2022 naar verwachting nog zeker tachtigduizend nieuwe zorgmedewerkers nodig. De coronazorg heeft van veel verpleegkundigen het uiterste gevergd. Zij zijn na wekenlang zwoegen hard toe aan verlof, zijn zelf ziek

geworden of vallen uit door overbelasting, merkt Rutten: "Nu deze heftige periode is afgezwakt is er even een adempauze. Daarna is het weer alle hens aan dek." De aanwas van nieuwe krachten is volgens Happy Nurse "een druppel op een gloeiende plaat." Rutten: "Er zijn zo'n duizend verpleegkundigen en verzorgenden aan het werk. Dat aantal zouden we met gemak kunnen verdubbelen."

Karakterisering berichtgeving

- Gisteren is er sprake van een hectische nieuwsmiddag, met meerdere grote nieuwsmomenten en vele opvallende foto's en filmpjes die rondgaan op social media. Versoepelingen waren te volgen via livestreams en 'trending topics' wisselden elkaar in hoog tempo af. Men nam het nieuwe testbeleid op de proef, terrassen werden feestelijk geopend, een polonaise in het Brabantse Esbeek bracht Brabant te schande en een grote demonstratie op de Dam verbijsterde medici, virologen, ondernemers en politici.
- Verschillende media omschrijven '1 juni' als een feestdag, zo worden vergelijkingen getrokken met oud-en-nieuw ('een alternatieve nieuwjaarsviering', de eerste dag in 'het nieuwe Nederland' schrijft AD), Bevrijdingsdag en D-Day. Hier had Nederland 'reikhalzend' naar uitgekeken. 'Nederland kwam weer tot leven' en 'de bloemetjes werden buiten gezet' schrijft de Volkskrant. Daarbij geldt de opening van de terrassen het meest bepalende stukje vrijheid dat we terugkrijgen. AD schrijft dat de terrassen dit jaar het 'symbool van vrijheid' zijn." De opening gaat dan ook gepaard met feestelijke activiteiten.
- De beelden van een bomvolle Dam volgen op de eerdere beelden van de polonaise in het café in Esbeek. De reacties zijn in de overtreffende trap, eerst na kritische berichtgeving van de Telegraaf, later ook na landelijke aandacht voor de duizenden mensen die aan het demonstreren waren. Iedereen sloot in de rij aan om zijn zegje te doen over de situatie op de Dam: mensen in Amsterdam, de rest van Nederland, lokale en landelijke politiek, virologen en artsen.
- Vooral reportages van het gebruik van mondkapjes in het OV in woord en beeld. Met daarbij opvallend weinig aandacht voor het belang van de kapjes en de mate van veiligheid die ze wel/niet bieden.
- Het nieuws over de nertsen doet niet veel.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten - Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtofferaantallen

- GGD Haaglanden meldt dat in twee Haagse moskeeën tot dusver 25 bezoekers of hun contacten positief zijn getest. Er hebben zich 24 besmettingen voorgedaan bij bezoekers van de Al-Madinah-moskee van de Faizul-Islam aan de Loosduinseweg of bij hun relaties. Ook bij de Islamitische en Culturele Vereniging Roekoen Islam in Den Haag is een besmettingsgeval geconstateerd.
- Er liggen nog 158 coronapatiënten op de intensive care. Dat is een ic-patiënt minder dan zondag, meldt het Landelijk Coördinatiecentrum Patiënten Spreiding (LCPS) maandag.

Schade

- "Er is heel veel variatie tussen patiënten: sommigen krijgen een longontsteking, anderen bloedstollingsproblemen enzovoort," aldus infectieuroloog Diederik van de Beek.

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Via de social kanalen van minister De Jonge zijn was er gisteren eerst veel aandacht voor problemen bij het maken van een afspraak om te testen. M.b.t. het testen worden vragen gesteld over de kosten en de betrouwbaarheid. Ook vraagt men zich af of we door meer te testen geen piek in de besmettingen krijgen waardoor de maatregelen weer verscherpt moeten worden. Berichten over mensen die lang in de wacht hebben gestaan of waarbij de verbinding verbroken is. Sinds het einde van de dag is er echter alleen nog maar aandacht voor de demonstratie in Amsterdam, zo stelt het webcare-team. Daarbij worden zorgen geuit over een eventuele piek [door de demonstratie] en mensen laten weten sancties te willen [voor de betogers]. Veel mensen geven na de demonstratie ook aan dat ze nu geen enkele maatregel meer serieus kunnen nemen. Mensen vinden het raar dat ze niets horen van Rutte of Hugo over de drukte bij de demonstratie.
- Via de social kanalen van VWS wordt ook onbegrip geuit over de demonstratie in Amsterdam; 'Waarom mag deze demonstratie?' 'Wordt dit meegenomen in de volgende persconferentie?' Ook worden zorgen geuit over drukte op de terrassen en in restaurants. Vragen die langskomen zijn: 'Wie controleert de leeftijd van de jongeren in het openbaar vervoer?' 'Welke kosten zijn verbonden aan de coronatest?' Rond het

testen worden de vragen gesteld: 'Ik stond twee uur in de wacht en toen werd de verbinding verbroken, wat nu?' Als ik weet dat ik hooikoorts heb, hoe vaak moet ik toch een test doen? Ook zijn er zorgen over het nut van coronatesten.

- Via de sociale kanalen van minister Van Rijn worden vooral onderlinge discussies over de protesten op de Dam en de eventuele start van het profvoetbal in Nederland.
- Volgens Trouw zaait de wens van minister Van Rijn, dat mondkapjes voor medisch gebruik niet worden verkocht, verwarring. Het ministerie laat aan de krant weten dat winkels daar de komende tijd op worden aangesproken. "Hoewel het RIVM dit type niet geschikt acht voor coronazorg, schrijft het ministerie dat ook type 1 onder de medische maskers valt," zo legt de krant uit. Aanbieders van het mondkapje type 1 zouden zich echter van geen kwaad bewust zijn. "...Met de introductie van de term niet-medisch mondkapje heeft het kabinet chaos gecreëerd," stelt Caspar ter Horst, directeur van ProductIP, een onafhankelijke adviesbureau dat is gespecialiseerd in regelgeving rondom producten. De overheid had alle verwarring volgens Ter Horst kunnen voorkomen. "Stel kaders op, geef het beestje een naam en ga handhaven. Dat is hoe de wet werkt en hoe men het in bijvoorbeeld Frankrijk, Spanje en België heeft gedaan." Nu wordt de markt overspoeld met troep, zegt Ter Horst. Eerder uitte kwaliteitsdeskundige Leon Vaassen ook al die zorg in Trouw.
- Het gebruik van mondkapjes roept op sociale media vragen op: waarom draagt de conducteur of buschauffeur er geen? Moet het mondkapje al op het perron worden gedragen? Hoe zorg je ervoor dat je het niet benaauwd krijgt? Mag je nog wel iets eten in het OV?

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

Onderzoek

- Infectieuroloog Diederik van de Beek verzamelt lichaamsstoffen van coronapatiënten in de eerste Nederlandse 'covid-19-biobank' om verder onderzoek mogelijk te maken. Corona is zo'n nieuwe ziekte dat we er nog extreem weinig over weten, stelt Van de Beek: "Hoe kan het dat de ene patiënt hooguit last heeft van een kuchje, terwijl de ander er dood aan gaat?" Het antwoord op die vraag zou besloten moeten liggen in de lichaamsstoffen van coronapatiënten. Inmiddels liggen er 44 duizend monsters van lichaamsstoffen afkomstig van 815 patiënten in de vriezer. "De geneeskunde weet veel, maar over deze ziekte weten we nog maar weinig. Veel te weinig," zegt Van de Beek in een interview met de Volkskrant.
- 'Gemengde resultaten bij studie naar coronamedicijn remdesivir' kopt De Telegraaf. Het zou onduidelijk blijven of coronamedicijn remdesivir van Gilead Sciences goed werkt. In een nieuwe studie naar het gebruik bij coronapatiënten met gematigde klachten was volgens het Amerikaanse farmacieconcern sprake van gemengde resultaten.
- Het zou een internationale doorbraak kunnen zijn in de coronacrisis: het onderzoek naar vitamine K waar artsen en onderzoekers in het CWZ-ziekenhuis in Nijmegen mee bezig zijn. Dat meldt Omroep Gelderland. Ze ontdekten dat coronapatiënten die zeer ernstig ziek worden of overlijden heel weinig vitamine K in hun bloed hebben. En dat precies die vitamine een belangrijke rol speelt bij het beschermen van de longen. Extra vitamine K zou mogelijk zeer ernstig ziek worden door het coronavirus kunnen voorkomen. "We denken echt dat we iets te pakken hebben", zegt internist-infectioloog Ton Dofferhoff in het laboratorium van het CWZ-ziekenhuis in Nijmegen. "We hebben aan kunnen tonen dat bij coronapatiënten die dood gaan of op de intensive care terecht komen de vitamine K-spiegel in het bloed erg laag is. Veel lager dan bij gezonde mensen. Dus er lijkt relatie te bestaan tussen een lage vitamine K en een ernstig verloop van de ziekte."

Nazorgpoli Radboudumc

- Het Radboudumc is als een van de eerste ziekenhuizen een speciale nazorgpoli gestart. Niet gericht op onderzoek, maar om de ex-coronapatiënten verder te helpen met de lichamelijke, psychische en sociale klachten die het virus heeft veroorzaakt. Longarts Bram van den Borst: "Het zullen niet alleen de longpatiënten zijn die hier komen voor de nazorg. Het virus treft ook andere organen, dus er zullen mensen komen waarbij we met meerdere disciplines van de geneeskunde moeten samenwerken. In ons nazorgteam zitten artsen van intensive care, geriatrie, revalidatiegeneeskunde, medische psychologie, algemene interne geneeskunde en eerstelijns geneeskunde (huisartsen)." De ex-patiënten die longarts Van den Borst tot nu toe heeft gesproken en gezien, laten vooralsnog een gevarieerd beeld zien: "Veel mensen hoesten nog, zijn kortademig, hebben pijn op de borst, zijn vermoeid of hebben slikstoornissen. We zullen goed moeten luisteren naar de patiënt, maar het is nu al wel duidelijk dat deze groep blij is dat er een podium komt voor post-Covid-19-patiënten."

- Het loopt storm, bevestigt fysiotherapeut Mariska Klaassen, die het nazorgtraject coördineert. "Er is een enorme behoefte. [...] Kennelijk hebben veel mensen nog vragen of klachten en willen ze weten hoe gezond of beschadigd ze nu eigenlijk zijn.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- Uitzenders in de zorg zoeken tienduizenden nieuwe zorgmedewerkers die nodig zijn. Voor de coronazorg zijn extra verpleegkundigen in allerlei ingevallen bij ziekenhuizen en andere zorginstellingen. De piek is nu afgezwakt, maar de vraag blijft. De GGD's verwachten bijvoorbeeld een grote toestroom van mensen die zich vanaf deze week bij klachten kunnen laten testen op corona. "Alleen daar zijn al duizenden extra verpleegkundigen nodig, met minimaal niveau mbo-4", constateert Enrike Rutten, directeur bij zorguitzendbureau HappyNurse. De dramatische tekorten die eerder in de zorg werden verwacht lopen iets terug door de komst van herintreders en zij-instromers. Toch zijn er in de hele zorgsector tot 2022 naar verwachting nog zeker tachtigduizend nieuwe zorgmedewerkers nodig. Het tekort aan verpleegkundigen was er al door de vergrijzing, maar is nu nog nijpender geworden. De coronazorg heeft van veel verpleegkundigen het uiterste gevergd. Zij zijn na wekenlang zwoegen hard toe aan verlof, zijn zelf ziek geworden of vallen uit door overbelasting, merkt Rutten: "Nu deze heftige periode is afgezwakt is er even een adempauze. Daarna is het weer alle hens aan dek." De aanwas van nieuwe krachten is volgens Happy Nurse "een druppel op een gloeiende plaat." Rutten: "Er zijn zo'n duizend verpleegkundigen en verzorgenden aan het werk. Dat aantal zouden we met gemak kunnen verdubbelen."

Testnummer

- Maandag was er al direct grote drukte bij de GGD om een afspraak te maken voor een coronatest. Sinds de opening is het er zo druk dat het lang kan duren voordat een beller aan de beurt is. Wie belt, krijgt te horen dat "al onze medewerkers" op dit moment in gesprek zijn en "we zullen u zo snel mogelijk te woord staan". Op Twitter zijn veel reacties van mensen die boos zijn, maar volgens de GGD hoeven ze zich geen zorgen te maken en komen ze zeker aan de beurt. "We lezen dat bellers, vanwege de drukte, vrezden niet deze week voor een afspraak in aanmerking te komen. Wij hebben heel veel ruimte beschikbaar om iedereen die belt, te testen," aldus GGD GHOR Nederland in een tweet.
- Precieze cijfers kon de landelijke GGD gisteren niet geven, maar de toestroom was met 'duizenden' bellers groot. Gistermiddag kregen die nog geregeld te horen dat alle medewerkers in gesprek zijn. Opstartproblemen, zegt een woordvoerder. "Tot twee uur was het niet optimaal, moesten mensen soms verschillende keren bellen."

Overig

- De noordelijke bewoners van Nederland ervoeren eind mei minder stress en zorgen dan tijdens de piek van het coronavirus. Dat komt naar voren in een onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen, waarbij wekelijks 50.000 mensen werd gevraagd naar hun gemoedstoestand. Waar de ondervraagden in april nog slecht slapen en bang waren om hun baan te verliezen, was dat eind mei een stuk minder. Het onderzoek wordt gedaan om te kijken wat de impact van een langdurige crisis op de mentale gezondheid is. De deelnemers aan dit onderzoek doen al bijna 15 jaar mee aan het langlopende onderzoeksprogramma Lifelines. Daardoor is er over hen veel informatie verzameld. Lifelines zal de komende 10 jaar informatie blijven verzamelen over de deelnemers. Dan zal ook blijken wat de langdurige gevolgen van de coronacrisis zijn.

Demonstratie op de Dam

- De organisatie had van tevoren tegen de gemeente gezegd rekening te houden met 250 tot 300 betogers, zei een woordvoerder van de gemeente. Volgens haar is het de verantwoordelijkheid van de organisatie om de 1,5 meter in acht te nemen. De organisatie riep de aanwezigen op om afstand te houden en er stonden ook kruizen op de grond waar mensen moeten staan, maar de drukte maakte dat lastig. De betogers droegen wel bijna allemaal mondkapjes, zoals vooraf was gevraagd, zo schrijft ANP.
- Volgens AD liep de organisatie rond met bordjes met instructies voor de anderhalve meter afstand, maar dat werd nauwelijks opgevolgd. Op de Dam waren ook agenten aanwezig, zo was te zien op beelden. Eerder was al aangegeven dat zij niet zullen handhaven op de afstandsregel. Een woordvoerder van de politie zei dat de betoging vooralsnog vreedzaam verloopt.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Volgen zij gedragsadviezen op?

- Verschillende media melden dat het erop lijkt dat de meeste mensen zich houden aan de 'mondkapjesplicht' in het OV. 'Al is het wel wat onwennig en fysiek ongemakkelijk' (Trouw). NS laat gistermiddag weten dat de meeste passagiers zich aan de nieuwe regels houden. Uit een reportage van De Telegraaf, die met de RET in Rotterdam meeloopt, blijkt dat niet. In de video – getiteld 'Mondkapjes-controle loopt flink uit de hand' – is te zien waar handhavers tegenaan lopen. Ook in video's van andere media is te zien dat de mondkapjes lang niet altijd op de juiste manier gedragen worden (en de bescherming niet altijd serieus wordt genomen).
- De aanloop naar terrassen verliep op veel plaatsen gemoedelijk ('gezellig druk'). Het is in veel steden druk, maar meldingen van lange wachtrijen of incidenten waren er niet. Media doen verslag van de sfeer en laten zien met wat voor creatieve (en grappige) oplossingen horecaondernemers komen. Op social media worden foto's vanaf het terras gedeeld (vers getapte biertjes), al delen andere foto's van hun 'eigen terras' in de achtertuin ('wij blijven thuis').

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- De Federatie Islamitische Organisaties in Den Haag heeft alle aangesloten moskeeorganisaties en ook niet aangesloten moskeebestuurders opgeroepen de moskeeën tot nader order gesloten te houden voor alle activiteiten. "De veiligheid en gezondheid van de moskeebezoekers en de rest van de bevolking heeft prioriteit boven alle andere zaken", aldus de federatie. Verwezen wordt naar het standpunt van islamitische geleerden, die met klem adviseren de moskeeën "in deze tijd van een pandemie tot nader order te sluiten".

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- D66 en CU uitten kritiek op het gebruik van zendmastdata om het coronavirus te bestrijden. D66-Kamerlid Verhoeven zegt niet in te zien 'op basis waarvan dit nodig is'. Hij 'baalt' ervan dat zowel het kabinet als de EU willen zien waar groepen mensen heen gaan. 'Het lijkt bijna of het middel een doel op zich is geworden', aldus Verhoeven. De noodwet moet voor een jaar gaan gelden, maar dat is volgens CU-Kamerlid Bruins te lang. Hij stelt een periode van 3 maanden voor. VVD en CDA laten blijken wel open te staan voor het plan.

'1 junio'

- Verschillende media omschrijven '1 junio' als een feestdag, zo worden vergelijkingen getrokken met oud-en-nieuw ('een alternatieve nieuwjaarsviering', de eerste dag in 'het nieuwe Nederland' schrijft AD), Bevrijdingsdag en D-Day. Hier had Nederland 'reikhalzend' naar uitgekeken. 'Nederland kwam weer tot leven' en 'de bloemetjes werden buiten gezet' schrijft de Volkskrant. Daarbij geldt de opening van de terrassen het meest bepalende stukje vrijheid dat we terugkrijgen. AD schrijft dat de terrassen dit jaar het 'symbool van vrijheid' zijn." De opening gaat dan ook gepaard met feestelijke activiteiten; NRC-redacteur Sarah Ouwerkerk ziet op de Neude in Utrecht even voor twaalf uur dat de spanning stijgt in de rij voor het pleinterras. De rij groeit gestaag en dan klinkt vanaf het plein het verlossende „drie, twee, één". Gejuich stijgt op uit de massa, de horeca in Utrecht is weer open. Het liedje The Final Countdown schalt door de boxen. Op de Markt in Eindhoven wordt met confetti geschoten.
- "Dat is niet zo heel vreemd", zegt hoogleraar psychologie Paul van Lange (Vrije Universiteit Amsterdam). "Je wil het op het moment suprême beleven. Omdat het leuk is op het moment zelf en om er later napret van te hebben: je was erbij." Van Lange vindt dat Nederland geslaagd is voor de eerste massapsychologische test hoe om te gaan met een grote versoepeling, ondanks de soms te volle parken, pleinen of boulevards. "Dat zijn excessen. Wordt het mooi weer en mag je weer naar de horeca en naar buiten, dan denk je al snel aan de voor de hand liggende locaties. Wat mij opvalt is dat er veel draagvlak is voor regels, en dat de collectieve reactie op die polonaise zo eensgezind is." Gisteren was voor verschillende Nederlanders 'waar is dat feestje' misschien een belangrijkere vraag dan 'waar is corona?' Psycholoog Van Lange: "En incidenten zoals in dat café zullen we nog vaker gaan zien. Dat is voorspelbaar met versoepelingen, groepjes die elkaar kennen, als er alcohol in het spel is. Normen vervagen dan eerder. Maar zolang er genoeg draagvlak is voor de regels en normen zijn de mogelijkheden voor verbeteringen en correcties erg groot."

Polonaise in Café Schuttershof in het Brabantse Esbeek

- Op sociale media wordt met verbazing gereageerd op een video van Café Schuttershof in het Brabantse Esbeek, waar een grote groep in polonaise liep. Als het filmpje op Twitter belandt, ontploft er een virtueel bommetje, zo schrijft AD, met reacties uit de categorie 'sluiten die tent' en 'zet een hek om Brabant'. Men

kan niet begrijpen dat dit juist in Brabant gebeurt, een provincie die zo hard getroffen is door het virus. Verschillende media halen een verklaring op bij het café. "Het was een besloten feestje, vlak voor we om 12.00 uur open gingen", zegt een medewerker van het café tegen de NOS. "We zwaaiden de oude uitbaters van de kroeg uit. Op dat feestelijke moment na hebben we ons keurig aan de 1,5-meterregels gehouden. Zeker toen we om 12.00 officieel opengingen." Aan EenVandaag laat de eigenaar weten dat deze video van net voor 12 uur is en dat hij de situatie betreurt. Ze lieten zich meeslepen door emotie en de kritiek vindt de eigenaar terecht. Ze houden zich inmiddels aan de regels, zegt de eigenaar. Barman Jan Pulles van het café baalt van de uitglijder, zo vertelt hij AD. "Dit was om elf uur vanochtend, bij een besloten activiteit namen we afscheid van de vorige uitbater. Tsjja, in een emotioneel moment ontstond even een rondje polonaise. Dat had niet gemogen, al snap ik wel dat mensen op dit emotionele moment dit afscheid recht wilde doen." Pulles wordt al platgebeld door andere media, maar de gemeente heeft geen handhavers gestuurd. "We zien dit als een foutje, dit gaat niet meer gebeuren. Alles is hier netjes coronaproof. Nee, we moeten niet hebben dat mensen dit zien en zeggen: we gaan lekker naar Esbeek, daar kun je lekker los."

Demonstratie op de dam

- De beelden van een bomvolle Dam volgen op de eerdere beelden van de polonaise in het café in Esbeek. De reacties zijn in de overtreffende trap, eerst na kritische berichtgeving van de Telegraaf, later ook na landelijke aandacht voor de duizenden mensen die aan het demonstreren waren.
- Iedereen sloot in de rij aan om zijn zegje te doen over de situatie op de Dam: mensen in Amsterdam, de rest van Nederland, lokale en landelijke politiek, virologen en artsen. "...Hier mag ik de komende weken weer harder voor gaan werken als arts.." Dergelijke reacties zorgen voor een nieuwe stroom aan boosheid op social media -mensen vinden dit echt niet kunnen. Daarbij ook vergelijkingen met andere situaties waarbij wél is ingegrepen, of aanpassingen zijn gedaan. Bijvoorbeeld Sywert van Lienden: "Lege Dam met 4 mei voor dodenherdenking, paar weken later volle Dam voor demo..?" Of: Kim Boon: "Ik was zaterdag op een demonstratie in Den Haag waar 37 demonstranten werden aangehouden - terecht - omdat ze zich niet aan de regels hielden. Het was echter een stuk rustiger dan op de Dam nu. Neem aan dat daar ook ingegrepen gaat worden?"
- De kritiek richt zich al snel op burgemeester Halsema die "het recht op demonstreren klaarblijkelijk belangrijker vindt dat de volksgezondheid". Ook beelden van haar tijdens de demonstratie zonder mondkapje lokt stevige kritiek uit en het nodige cynisme: "De linkse elite zoals onze GL-burgemeester staat boven de wet. Waarschijnlijk dacht ze met mondkapje niet herkenbaar te zijn voor de camera." Telegraaf schrijft: "(...) Daarmee geeft Halsema overduidelijk aan lak te hebben aan alle inspanningen die zijn gedaan om het coronavirus te beteugelen. Dat is haar als bestuurder bijzonder kwalijk te nemen." In zijn column voor AD schrijft Özcan Akyol dat Halsema had moeten ingrijpen, maar "koos voor haar eigen ideologische opvatting."
- Burgemeester Halsema meldde aan het begin van de avond de demonstratie 'te belangrijk' te vinden om op te breken. Voorts wees ze op de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Later op de avond bij tv-programma Op1 zei Halsema dat ze de grote opkomst niet had zien aankomen. Het was volgens haar vervolgens alleen nog maar mogelijk om de mensen met 'harde hand' van de Dam te verwijderen. Dat vond de burgemeester 'niet verantwoord'.
- Ook zorgen voor de gevolgen van een massa-bijeenkomst als op de Dam -zal dit leiden tot extra besmettingen? Burgemeester Schuurmans (Haarlemmermeer) roept deelnemers aan het protest op om twee weken thuis te blijven. Halsema sluit zich hier niet bij aan: 'Dan geldt dat voor iedereen die in een park te dicht bij anderen is geweest'. Ze vindt dat demonstranten zonder klachten zich niet moeten laten testen; de testcapaciteit staat dat niet toe.
- Gele Hesjes NL: "Alle mensen hielden zich 2 dagen geleden netjes aan de 1.5 meter afstand in Den Haag. Toch werden ze ingesloten door de politie. 35 aanhoudingen. Het protest op de dam houd niemand zich aan de 1.5 meter afstand. Waar blijven de arrestaties? #Amsterdam #BlackLivesMatterNL"
- Viroloog prof. dr. Ab Osterhaus is duidelijk over de demonstratie. „We hebben met elkaar een aantal regels afgesproken over wat we wel, en wat we niet doen. Zo'n manifestatie is natuurlijk absoluut niet gewenst”, zegt hij. Grote bijeenkomsten zijn, met het oog op de verspreiding van het coronavirus, juist uit den boze, benadrukt hij. „Los van het doel. Dit had nooit goedgekeurd mogen worden. Grote fout”, zegt ook longarts Sander de Hosson op Twitter.

- Ook de bestuursvoorzitter van de OLVG-ziekenhuizen in Amsterdam is verontwaardigd. „Dag en nacht hebben de zorgmedewerkers zich in het stof gewerkt. We weten dat bijeenkomsten van grote groepen, zonder respect voor social distancing, het risico zijn voor verspreiding van Covid-19”, zegt hij op Twitter.
- „Ik ben stomverbaasd. We spreken met zijn allen af ons aan regels te houden, en vanaf dag één doen we het niet. Drukte zouden we vermijden, en dan krijg je dit? Ik snap niet dat de burgemeester dit laat doorgaan”, zegt viroloog prof. dr. Bert Niesters van het UMCG. „Ik begrijp dat het demonstratierecht boven corona gaat? Beetje jammer. Want wat is de volgende stap? Dan kan je alles wel weer toestaan.” De komende dagen, zo kondigde de organisatie aan, staan ook bijeenkomsten in Den Haag en Rotterdam gepland. „Nou, maak je borst maar nat dan. Ik kan mij zeker in Rotterdam niet voorstellen dat ze dat goedkeuren. Daar zijn ze veel te strikt”, denkt Niesters.
- Viroloog Mariet Feltkamp van het LUMC verwacht niet dat het protest op de Dam tot een nieuwe golf besmettingen zal leiden. Het niet in acht nemen van 1,5 meter afstand is een risico, maar druppels en aerosolen verwaaien snel, omdat het protest buiten in de zon en de wind plaatsvond. Ook droegen de meeste betogers een mondkapje. Daarnaast zijn er in Nederland nu nog weinig besmettingen, waardoor het risico op een superspreading event lager is.
- Massabijeenkomsten zoals in Amsterdam maken virologen extra nerveus. „Demonstreren is een recht, maar je moet je wel aan de regels houden”, meldt Jan Kluytmans, hoogleraar microbiologie. „Afstand houden dus. Waarom zou dat hier niet gelden?”
- Diverse Kamerleden uiten op sociale media hun afkeuring over het niet in acht nemen van de coronamaatregelen bij het protest op de Dam in Amsterdam.
- Rob Jetten (D66) zegt dat demonstreren een grondrecht is, maar dat de gezondheid en veiligheid van mensen ook belangrijk zijn. Jetten stelt dat de overheid moet ingrijpen als de coronaregels massaal worden genegeerd.
- Klaas Dijkhoff vraagt mensen die op de Dam waren zich te melden bij de GGD en twee weken in thuisisolatie te gaan.
- CDA-Kamerlid Chris van Dam: “Zo veel mensen zo dicht bij elkaar: dat moet je nu absoluut niet willen. Demonstreren is een belangrijk grondrecht, maar houd je verstand erbij. Veiligheid is ook gezondheid: welke afspraken heeft Bgm Halsema op voorhand met de organisatoren gemaakt? @cdavandaag”
- PVV-fractievoorzitter Geert Wilders reageert: “Ben je horecaondernemer dan moet je met een meetlat 1.5 meter afstand tussen de tafeltjes op de terrassen realiseren op straffe van €4000 boete maar ben een je linkse demonstrant dan geldt de anderhalve meter ineens niet meer. #Halsema zet links boven de wet en dat is corrupt.”